

Učiteljski list

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca. — Uredništvo (slovenskega dela) in upravništvo v Trstu (15), Via Udine 35, III. Hrvatski dopisi naj se pošiljajo na naslov: Vinko Šepić, nadučitelj u Buzetu. — Izdaja „Zveza slovenskih učiteljskih društev v Trstu“, odgovorni urednik slovenskega in hrvatskega dela Jože Pahor. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane Lir 30.— Tekoči pošt. račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Št. 6

V Trstu, 15. marca 1926.

Leto VII.

Primamo i uvažujemo

Gosp. naučni ministar Fedele popratio je svoju naredbu glede uvedenih školskih tekstova ovim rečima: Neophodno je potrebno a da može učitelj uspešno podučavati prema sadanjim obučnim programima, da je svaki učenik opskrbljen s novim udžbenicima, a ovo osobito s onima o mesnoj (regionalnoj) kulturi. Ovo zato, jer su ovi tekstovi potrebni u svrhu što temeljitijeg upoznavanja domaćeg kraja, i to izučavanjem regionalne povesnice, zemljopisa, gospodarstva, svečanosti (blagdana), sajmovia i običajia svoga zavičaja.

Da škola postigne potpuno najvišu uzgojnu i nastavnu svrhu, pozivlje gosp. Ministar učiteljstvo, da zahteva od svakog učenika nabavu svih novih tekstova.

Mi ne možemo a da ne odobrimo i ne uvažimo ovaj ministrov nazor i zahtev glede što šireg i dubljeg upoznavanja rodne zemlje i naroda. Bez ovog znanja manjka učeniku temelj njegove naobrazbe i odgoja. Red je dakle da učiteljstvo svoju pozornost svrati domovinskom znanju.

Ali — ko hoće nešto da dade, valja da to poseduje. Učitelj valja da to znanje podaje deci u školi, pa ga zato mora sam posedovati. Sramota je biti tudjinac u svojoj domovini, a ovo vredi osobito za učitelja. To stoji. Ali odmah ćemo nadovezati: to domovinsko znanje ne može učitelj zadobiti zatvoren medju četiri gola zida. Doduše on će morati uzeti u ruke razne priručnike i učiti, ali on će ujedno morati češće, da dnevno, u narav i med narod u svrhu promatranja i proučavanja svega što ga opkoljuje neposredno i posredno. Tu u prirodi, u polju, šumi, potoku i reci, usavršavati će se u zemljopisu, životinjstvu, bilinstvu i rudstvu; tu u naravi i medju narodom izučavat će marvogojstvo, poljodjelstvo, vinogradarstvo; tu pod vedrim nebom izučavat će nebo i zemlju. Učitelj valja dakle da ide u svoju okolinu med narod, da mu upozna ne samo prošlost, nego, što je važnije, da mu upozna njegovu sadašnjost: ćud, težnje, potrebe, pa da može prema novim iskustvima podučavati i uzgajati ne samo mladež, nego i čitavo svoje ljudstvo: veliko i malo, muško i žensko.

Učitelj valja da diže kulturu naroda: intelektualnu, moralnu i materijalnu. U tu svrhu valja da je svestrano, općenito naobražen, a onda da se «specijalizira» u spoznanju svoje zemlje. Da učitelj vrši svoju učiteljsku dužnost, valja da je versiran u naravoslovlju, kamo ubrajamo sve napomenute realije, pa poljodjelstvo, životinj-

stvo, gospodarstvo; ali treba da je versiran i u narodoslovlju te u sociologiji. Bez ovoga znanja i umeća narodni učitelj bio bi samo niski školnik bez šireg vidokruga i delovanja. Ovo ne želi niko od nas. Zato će učitelj učiti, napredovati, usavršavati se ne samo u svoju osobnu svrhu i sreću, nego u svrhu proširenja kulture naroda. Sve to ne će postići samotujući med četiri nema zida. On će morati naprotiv sam i s mladeži u narav i narod; on će poduzimati školske izlete i naučna putovanja. Ni ovo nije mu dostatno ni svrsishodno. Ko se sam u samoći naobraziva, postaje tesnogrudan i sebičnjak. A učitelj valja da je pretežno altruista, moralni i materijalni altruista. Što zna i umije — to mora dati javnosti, narodu, mladeži. Mi želimo stoga da učitelj bude društven, te da u društvu proširuje svoju naobrazbu. On će zato tražiti doticaj sa svojim suzavnicima, s kojima će u sastancima raspravljati o domaćim, školskim, gospodarskim i kulturnim potrebama svoje bližnje okoline.

Jer — više oči više i vide; više glava, više i znade. Svaki ima svoje iskustvo i svoj kriterij. Sva ta iskustva pojedinaca valja donošati u učiteljsko ulište, — u učiteljska društva i sastanke. Učiteljev položaj zahteva, da se sastaje s kolegama u svrhu proučavanja svoje okoline i u svrhu raširivanja svoje naobrazbe, a ujedno naobrazbe mladeži i naroda.

Eto, to je zadatak svega učiteljstva u društvima i njegovim sastancima. Iperativno je potreba, da se učitelji sastaju. Podignuti školu, a školom narod — to budi prvi zadatak učitelja i njegove zvanične organizacije. Učiteljstvo će prema tomu uništavati analfabetizam, dizati sve moguće gospodarske i kulturne ustanove, čitaonice, knjižnice, mlekarne, posudionice; uopće dizati ljudstvo kulturno i gospodarski. — Učitelj valja zato, da se vrta u društvu. On pripada po svomu zvanju društvu. Prvo njegovo društvo je njegova vlastita organizacija. Tu nek on crpa sokove znanja i oduševljenja za javni rad.

Prihvaćamo zato oberučke ideju i nalog gosp. Ministra, a uz to potrebu šireg rada osnovnog učiteljstva, a prema tomu i njegovu proširavanje kulture putem društava i društvenih sastanaka. — Nek se dozvoli učiteljstvu širi delokrug i nek mu se ne zagradjuju putevi i sredstva kulture. — To je u duhu Gentilejeve reforme i sadašnjeg prosvetnog ministra. — Nek se dozvoli i nama, da apcepiramo neke priznate valjane ideje školske reforme, te njime operirati u školi i izvan nje. — Jer svi smo za istim stolom: uživajmo i blagujmo pojednako.

Razvoj kmetijstva na Danskem

(Konec.)

Rentabiliteta zemljedelskega obrata.

Kako se rentirajo razni obrati, nam kaže spodnja tabela. Čistega dobička pride na tono zemlje (približno 10 ha):

Obrat	Na dobrih tleh:		
	Minimalno	Maksimalno	Norm.
100 ha	62.97 Kr.	75.03 Kr.	66.38 K.
1000 "	43.37 "	49.44 "	46.71 "
10000 "	44.13 "	47.98 "	45.32 "

Obrat	Na slabih tleh:		
	Minimalno	Maksimalno	Norm.
100 ha	38.49 Kr.	44.46 Kr.	42.34 K.
1000 "	10.62 "	10.03 "	10.43 "
10000 "	10.03 "	11.65 "	10.66 "

O rentabilnosti zemljedelskega obrata moremo govoriti le, ako se uporabljeno kapital (všteta vrednost premičnin in nepremičnin) primerno obrestuje.

Za Dansko računa Jensen poprečno 4% obrestovanje.

Velika razlika rentabilnosti malih in velikih (srednjih) podjetij je razvidna že iz gornjih števil. Naj opozorimo, da so srednji in veliki obrati glede rentabilnosti blizu enaki. Toda če je tudi dohodek razmeroma toliko večji, kolikor manjše je zemljišče, se mali obrat — kapitalistično računano — vendar ne rentira. Mali obrat sicer relativno več donaja kot veliki obrat, toda gospodarja (delavca) le slabo plačuje.

Seveda lastnik malega obrata ne računa kapitalistično in je zadovoljen, če ima priložnost, da dela in vsaj za silo zagotovi sebi in svojem obstanku.

Vrednost premoženj (obratov) z všteto živino se je računala v letu 1899:

Obrat	Dobra tla	Slaba tla
100 ha	8.540 Kr.	3.338 Kr.
1000 "	55.174 "	20.087 "
10000 "	498.203 "	498.203 "

Hipotečna bremena so bila poprečno:

Obrat	Dobra tla	Slaba tla
100 ha	3.143 Kr.	1.322 Kr.
1000 "	32.824 "	10.003 "
10000 "	359.703 "	118.532 "

Ako odbijemo vse stroške in posebno še obresti za navedene dolgove, dobimo čisti letni dobiček približno naslednji:

Obrat	Dobra tla	Slaba tla
100 ha	649.70 Kr.	536.60 Kr.
1000 ha	3.912.21 "	1.103.35 "
10000 ha	33.903.61 "	8.021.82 "

Čisti letni dohodek samostojnega kmetovalca je blizu enak dohodku kmečkega delavca. Idealni luksus, da je posestnik, mora namreč razmeroma drago odplačevati z obrestmi za hipotekne dolgove.

Če cene zemljišč padejo, naraste število posestnikov. Istočasno pa, ko so se oglašili ti novi kupci, je tudi že narastla cena zemljiščem in s tem so prišli novi «posestniki» tudi že na rob

eksistenčnega minima. Naravno torej, da more le gospodarsko močni povečati svoj obrat.

Položaj širokih danskih plasti je razviden iz sledečih števil, ki veljajo za l. 1902. Letno je ostalo za hišne potrebe, (po odbitku obratnih stroškov, davkov in obresti):

	kmet. delavcu	obrtniku	kmetu
	556.41 Kr	920.86 Kr	659.43 K
(hrana, obleka)	569.97 "	915.45 "	585.35 "
Ostanek:	- 11.56 Kr	+ 5.43 Kr	+ 74.08 K

Le kmet je nekoliko prihranil, a zato se je odpovedal onim «višjim» užitek, ki se jim obrtnik ne odpove. Če bi primerjali položaj kmeta z onim mestnega delavca, bi našli, da je izdal mestni delavec za odraslo osebo v enem letu 152.27 Kr, kmet pa (po vrednosti konsumiranja) 157.42 Kr. Ekzistenčni minimum naj demo torej vendar le pri delavcu.

Zaključek.

Posnemajoč izvajanja vidimo, da je imela Danska pred pol stoletjem popolnoma drugačno zemljedelstvo kot danes. Obdelovanje polja je bilo glavno: žito je imelo visoko ceno in žitni izvoz je bil znaten.

Nastopi svetovna žitna konkurenca. Cene žita padajo, poljedelci se lotijo živinoreje. Žive živali se morejo le kratko dobo izvažati, eksport se zapre. Spet se na Danskem menja način obratovanja. Z občudovanja vredno naglico se s pomočjo združništva prične proizvajanje masla in mesa.

V tej spremembi se izkaže mali obrat mnogo hitrejši in popolnejši nasproti velikemu. V malih obratih so se izpeljale spremembe razmeroma lahko, med tem ko se veliki obrati le s težavo prilagajajo in zaostajajo v tej tekmi. Mali obrat si prilasti s pomočjo združne organizacije vse one prednosti, na katerih je slonela prej ekonomska premoč velikega obrata.

Sprememba obratovanja je vplivala še na drugi način na razmere danskega zemljedelstva. Povišanje poljske produkcije ima ozke meje in s tem je določena minimalna velikost za obratno samostojnost. Ker pa je zdaj težišče danskega zemljedelstva premaknjena v živinorejo, so s tem znatno razširjene meje obratne samostojnosti. Nakup krmil zelo omogoča naraščanje živinoreje, ne da bi bilo treba radi tega spremeniti velikost obrata, in ker se nakup krmil izplača, ker so ista vzporedno z žitnimi cenami pocenila, se je mogla velikost obrata znižati. To se je tudi zgodilo; razvoj je prišel do neke točke, kjer je postal zemljedelec v gotovi meri neodvisen od velikosti in kakovosti svojega zemljišča. Zato je postal mali obrat vreden, zato se je razlika med dobrim in slabim zemljiščem — vsaj pri malem obratu — znižala.

Ekonomsko je smatrati razvoj v male obrate kot nekaj ugodnega. Ž njim namreč narašča produkcija, vendar na podlagi večjega dela, ne toliko kvantitativnega kot kvalitativnega. S socialno političnega vidika je želeli kar mogoče široke razdelitve tal.

I. ŠTEVILKA «NOVEGA RODA»!

Uprava nujno potrebuje prve številke letošnjega letnika (1925—26), ker so v zalogi pošle.

Ker so nekaterim poverjenikom izvodi prve

številke ostali, so naprošeni, da jih vrnejo upravi (Trst, via Udine 35, III.).

Poslati jih je v navadnem ovoju kot tiskovine (stampe) z nizko poštnino, ki si jo poverjeniki odbijejo pri obračunu.

UPRAVA.

Vice Orlijak:

Moje društ.-učit. uspomene

III. Naš stariji položaj.

U ono starije doba otrag trideseti godina opstojalo je Volosko i Krčko hrvatsko učiteljsko društvo, te slovensko Koparsko. — Samo široki i dugi prostor naše uvek jadne Istre, od Učke do Poreča, od Buzeta do Pule, bio je bez svake učiteljske organizacije. Tome nije teško naći razloge. Naših hrvatskih učitelja bilo tada vrlo malo. Bijaše nas nešto preko 20, i to učitelja, a samo par učiteljica. Živili smo u selima. Jedino Pazin i Buzet imala su hrvatske škole nedavno otvorene. Ja mogoh ostati kao mladi 19-godišnji učitelj u Liburniji, al me nešto vuklo preko Učke u pravu pravcatu Istru. Nisam nalazio tada u Liburniji tla za svoje učiteljsko delovanje kako sam si ga zamislio, bolje čutio. Tako dodjoh i ja u — Istru. Pak stoji, da su prvi učitelji u Istri bili Kastavci, već radi toga, što u gradu Kastvu opstojala učiteljska pripravica, odakle prelazili učiteljski pitomci na koparsko učiteljsko. Prije nas neki postaje učiteljima na rovinjskoj nekoj učiteljskoj školi učeći godinu ili dve.

Nas hrvatskih učitelja dakle u ono doba bijaše vrlo malo, a bilo malo i talijanskog učiteljstva. Mnoga naša sela bijahu bez škole.

Istrom su vladali u ime pokojne Austrije nemački baruni i grofovi kao kapetani i carski namesnici u Trstu. Bili su svi naši narodni protivnici. Zaboraviti neću nit svoga pazinskog kotarskog glavarā (kapetana) Schwarza. Progonio nas malobrojne hrvatske učitelje nemilice. Pod njegovim režimom bio je mnogi naš učitelj usred Pazina po belu danu napadnut od — fakinaže i nabit. U gradićima bio težak položaj učitelja. Kad sam u školi pevao s decom, sakupili se moji «gradjani» pred školom bučeći i galameći u nakani, da me bace iz škole i poteraju.

Ovo se nije branilo ni kažnjavalo. U Trstu je paševao onako na germansku carski namesnik

Rinaldini. Bio naš ljuti protivnik. Nas se učitelje, pa i svećenike gledalo prekim okom kao «smutljivce» i «panslaviste», kako nam se spočitavalo usmeno i putem štampe u Trstu.

Sudbina učiteljstva ovisila je od mile volje zemaljskog odbora u Poreču, dotično od mesnih školskih veća i općinskih uprava. Težak bijaše život starog našeg učiteljstva u ono tmurno doba narodnog suženjstva i progonsva. Sretan bio učitelj ako mogao dosti mirno živeti pred dnevice rastućom agitacijom proti našem življu. Naš učitelj bio srećan, ako je postao definitivnim.

Naš pouk u Istri bio je tada još narodnosno zaspan i nehajan; kulturno nisko, ekonomsko poništen, jer zadužen trgovcima druge narodnosti. Većina naših sela bila bez škole. Analfabetizam cveo. Naš seljak bio osamljen bez svoje inteligencije; svećenici su bili mnogobrojniji, te su igrali glavnu ulogu u životu našeg naroda u Istri. Našeg narodnog učitelja sve preko gledalo, a niko branio. Sav javni, kulturni i civilni život nalazio se na drugoj strani. Zato bili su učitelji većinom tihi i mirni, radeći na polju narodne prosvete skromno i bez buke. Tadašnji duh, ozračje, javno i službeno, nije pogodovao ni u najmanjoj meri narodnoj stvari, pa tako ni hrvatskom školstvu i učiteljstvu. Narodnu svest istarskog Srbo-Hrvata budila je u Trstu počam od g. 1870, pučka novinica «Naša Sloga». Malo brojila pretplatnika, bolje reći, čitalaca jeva 2—3 stotine. Naravno, uz sveopću nepismenost našeg naroda. Mnogi naši učili su čitati hrvatski iz nje te iz Dobrilineg molitvenjaka «O. B. V. Tvoja», naime oni, koji svršili koju pučku talijansku školu. «Našoj Slogi» bili su verni prijatelji naši učitelji i svećenici.

U tom ozračju, društvenom i političkom, u tim danima budjenja i preporadjanja niknula ideja glede ustanovljenja društva hrvatskih učitelja sa sedištem u Pazinu. Nas dvojica ne čemo mirovati dok se to ne zbude. I reč postade put, polagano, trudom, voljom i oduševljenjima našim.

Delovna šola

(Nadaljevanje.)

II. Shema za znanstveni socijalni pouk. Téma: «Beda». 1) Komu pravimo, da je ubog? (Raznovrstni odgovori.) Zakaj? 2) Kateri so individualni vzroki revšćine (zakaj je kdo obubožal?) 3) Kateri so socijalni vzroki revšćine (ali je kdo sam kriv?) 4) Katere posledice (učinke) ima revšćina na človeka? 5) Kakšne posledice ima za družbo? 6) Kako se beda odstrani? 7) Popišite družbo, v kateri ni bede.

Téma: «Trgovina». 1) Različni primeri trgovine. 2) Radi katerih osebnih razlogov je postal N. trgovec? 3) Kateri socijalni vzroki so ustvarili trgovino? 4) Kaj nudi N-u njegova trgovina? 5) Kaj nudi njegova trgovina družbi? 6) Kako se odstranijo nedostatki trgovine? 7) Popišite, kako bo potem.

Izdelajte samostojno po naslednji shemi vrsto lekcij o ekonomiki, državoznanstvu in o morali: 1) Različni konkretni primeri; 2) individualni vzroki; 3) socijalni vzroki; 4) učinek fenomena na individuum in 5) na družbo; 6) metoda odstranjenja zla; 7) slika pozitivnega ideala. Pri tem ni treba niti vplivanja niti dopovedovanja

od strani učitelja: vsi odgovori morajo biti taki, kakor jih morejo dati otroci. Sicer bo, posebno v vprašanih družbene morale, «stari požrl mladiče».

III. Zgodovinske in zemljepisne teme IV. Šolskega leta.

Čitatelj se bo še spominjal, da tvori način življenja v raznih dobah in deželah splošno vsebino tēm četrtega šolskega leta. Učna metoda je čitanje, pripovedovanje, namišljena potovanja, ilustriranja in poročila (referati). Število tēm naj ne bo veliko, njihov predelava naj pa dolgo traja in naj bo detajlna. V četrtem šolskem letu naj se izhaja v poznavanju zgodovine iz sedanjosti: 1) poleg tvornice nahajajoča se delavska kasarna in «mestno središče», 2) vas, 3) uradna poslopja, 4) eremitaža in tlačanska vas (za časa Katarine II.), 5) carska poslopja (Ivan Grozni), 6) Petrograd tekom grajenja (Peter Veliki), 7) obleganje Vladimirja po kanu Batyju, 8) Kijev in Jaroslav, 9) slovansko naseljevanje. Najbolj je pri tem paziti na način življenja in ta bo postal jasan, če obstoji metoda iz grajenja, dramatiziranja in ilustriranja. Če je

dovolj časa, se obravnavajo še naslednje teme: 1) poslanska zbornica, 2) Versailles, 3) viteški grad, 4) samostan zgodnjega srednjega veka, 5) forum, 6) akropolis.

Iz zemljepisa vzamemo potovanja (smer, stroški, zajemljivosti, prekinjenja, vožnje, način življenja), v Berlin, London, v Švico, na Francosko (jug in zapad), Njujork, S. Francisko, Šanghaj, na južni tečaj, v notranjost Afrike. Metoda je kolektivno pisanje in ilustriranje spisov, čitanje in uporaba knjig. Ne pustimo pa se zavesti od raznovrstnosti tem in se tudi ne bojmo vrzeli.

Zelo bi tudi priporočil, da skušamo pri zemljepisnem pouku pripovedovati o velikih svetovnih potovalcih, to je: spremeniti zemljepisje četrtega šolskega leta v zgodovino velikih geografskih odkritij. Približni načrt bi bil: 1) zemljepisni nazori starega veka; 2) Marko Polo (Kitajska in Indija); 3) Kolumb; 4) Korteiz, Pizzaro in Las-Casas; 5) Magelhaen (okrog sveta); 6) Cook (Avstralija); 7) Livingstone (Afrika); 8) Nansen in Scott (tečaja); 9) namišljena potovanja v zapadno Evropo in v Ameriko. Učila za učitelja: 1) Jules Verne, Osvobojenje sveta; 2) vodniki za potovanja; 3) zemljepisne hrestomatije.

IV. Časnik delovne šole.

V svoji končni obliki bi bil približno tak: izhaja enkrat v tednu, ima več strani in snov, ki jo pripravita dve najstarejši stopnji. Vsebina: 1) Dva uvodna članka (propaganda za otroke

in starše), 2) šolski dnevnik (kaj se je v šoli delalo in nje uspehi — dva zelo važna oddelka za prebivalstvo), 3) kronika, 4) poročila otrok, 5) leposlovna dela otrok, 6) raznoterosti in poizvedbe (nasveti), 7) risbe. Nujno potrebno je, da so načrt, struktura in članki časnika od otrok.

V. Družabne spretnosti.

1*) Spretnost sleči se in najti prostor za obliko, 1) Spretnost, da gremo v redu in organizirano na ekskursijo: 1) Pouk o miru in ne da bi motili tuje delo (posebne, premišljene vaje), 1) navada pospraviti za seboj, 1) navada pomagati in se zahvaliti; 1-2) spretnost razdeliti si med seboj delo, 2) navada podrediti se brezpogojno organiziranemu kolektivu, 2) navada uporabiti preostanke, 2-5) navada izkoristiti svoje znanje izven šole, na pr. v rodbini, in poročila o tem; 2-3) spretnost delati skupno z odraslimi; 3) spretnost pripraviti (improvizirati) nedostajajoče orodje itd., 3) «niti dneva brez dobrega dela», 3) navada lepo dovršiti delo; 4) spretnost samostojno organizirati podporo majhnih, 4-5) spretnost delati v socialni ustanovi, 3-5) kolektivna odgovornost.

Metodična pravila: 1) trajna vaja v praksi življenja, 2) nikakih izjem in prestopkov, 3) ne začeti v istem času različnih vaj, z a č etega pa nikdar opustiti, do sklepa šole. (Dalje.)

*) Številke pomenjajo tu šolska leta, v katerih je pridobitev določenih spretnosti najvažnejše.

Vprašanja in odgovori

Nadzorniki in didaktični ravnatelji.

— Kakšni so posli osrednjih nadzornikov?

Osrednji odborniki, ki so v učnem ministru, skrbe za skladnost nadzorstva potom šolskih nadzornikov. Njih naloga je tudi, da po zahtevi gener. učnega ravnatelja nadzirajo pouk in poizvedbe.

— Ali se more učitelj obrniti do njih v šolskih zadevah?

Ne, ker se mora vedno strogo držati hierarhična pot. Vsakdo naj nosi odgovornost, ki mu pritiče. Za redno poslovanje šole je potrebno, da se ohrani mirnost, ko se tehtajo dejstva in vzroki, ter da se vsak položaj presoja natančno in iskreno.

— Kakšno področje ima okrožni šolski nadzornik?

Kr. šolski nadzornik: 1) bdi nad javnim in zasebnim poukom v svojem okrožju; 2) dovoljuje otvoritev javnih ali zasebnih šol ali zavodov; 3) skrbi za supriranje odsotnih didakt. ravnateljev potom ravnateljev v bližini; 4) izdaja službena spričevala učiteljem na podlagi zapisnikov o nadzoru ali na podlagi informativnih poročil; 5) odloča definitivno o prizivih proti rezultatom nadzorstvenih zapisnikov in o odkazanju razredov potom didakt. ravnateljev.

— Ali more dati nadzornik drugačno sodbo o delu učitelja kakor jo je dal did. ravnatelj?

Če drugače sodi, mora imeti svoje vzroke, ki jih navede predstojniku, na pr. proveditorju. Na IV. strani letnega informativnega poročila je del prihranjen za nadzornikov podpis z «even-

tuelnimi odločitvami vsled učiteljevih pritožb.» Spori med učiteljem in ravnateljem, med ravnateljem in nadzornikom so vedno v škodo šoli in prestižu vsakršne oblasti, posebno če izvirajo iz neznatnih vzrokov.

— Kakšne korake je napraviti, da se dobi službeno spričevalo?

Poslati je nadzorniku potom didakt. ravnatelja vlogo na kolkovanem papirju od 2 lir in priložiti kolek. papir od 3 lir ter potrdilo o plačani taksi L 10. V vlogi je navesti vzrok zahteve.

— Ali more nadzornik izdati spričevalo tudi če šola ni bila nadzorovana?

Učitelj ima pravico do službenega spričevala za svoje delovanje v šoli, zato naj se nadzornik obrne po podatke, da si bo napravil sodbo, do didakt. ravnateljev, tudi če niso nadzorovali šole. V takih redkih slučajih naj se sodi široko-dušno. Učitelj ne sme dobiti škodljivega spričevala brez dokazilne podlage.

— Ali se more vprašati splošno spričevalo za več let skupaj?

Da. Seveda bo nadzornik skrbel, da dobi potrebne podatke. Za vsako vprašanje naj zahteva funkcionar, ki izda spričevalo, dokazilne listine o učiteljevem službovanju.

— Kakšne posle ima didakt. ravnatelj?

Didaktični ravnatelj: 1) nadzira šole in sestavlja informativna poročila o učitelstvu; 2) odkazuje vsako leto učitelstvu razrede in turnuse; 3) skrbi za rednost pouka, če je učitelj odsoten; 4) določa koledar in urnik šol ter dneve skušenj, imenuje izpraševalne komisije; 5) predlaga nove ukrepe, preuredbe in združenje razredov v prilog šole. (Dalje.)

O sestavljenih besedah

Postavimo primere v nedoločnik:

ravno rasti, dobro poučiti (se), mimo iti, dobro doiti; tako vidimo, da sta v vseh primerih po dve besedi, ki moreta ostati samostojni, naj je glagol v kateri koli obliki. Iz zadnjega primera dobro doiti pa spoznamo kakšna nezmisljenost je dobro došel. V slovenščini imamo drugačne pozdrave: Srečno dospeli! Srečen prihod! Bog te sprejmi! (Pozdrav: Bog te sprejmi! že v rabi pri nas na deželi. Z njim se pozdravljajo oni, ki pridejo ob nedeljah od maše.) — Končno veljaven (ne: končnoveljaven) je prevod nemškega endgiltig; za ta pojem nam mora rabiti kak drugi izraz: do dobrega; kaj drugega je splošno veljaven, kot je splošno znan. — Splošno gospodarski (ne: splošnogospodarska kultura), kot imamo poleg naštetih pod 6. c) še mnogo drugih: jamasto vzbočen, visoko leteč, globoko doneč, visoko doneč, ubito zveneč, čisto zveneč, zadovoljno se smehljajoč, prijazno se smehljajoč, neumno se režeč, bujno zeleneč, vztrajno se boreč, srdito se boreč, lepo dehteč.

Pridevniške spojenke s predlogi.

S predlogi se tvorijo:

1. Spojenke s predlogom in samostalniškim deblom: breznog, brezglav, brezlik, brezok, brezob, paglav.

2. Spojenke iz predloga in samostalniškega debla z obrazilom — en: brezsrčen, brezveren, brezštevilen, brezpredmeten, dosmrten, posmrten, odstoten, izreden (iz reda), izvrsten (iz vrste), odroččen, sredposten, čezmeren, namizen, podneven, ponočen, pleten, medvladen, poglaven, doprsen, naprsen, dovoljen, površen (po vrhu), nadpolovičen, brezvesten, protidržen, protidemokratski, protiliberalen, medzavezniški, nadštevilen, presrčen.

3. Preobrazbe iz samostalniških spojenk z obrazilom — en: (dogovor) dogovoren, (dogled) dogleden, (dostop) dostopen, (izhod) izhoden, (izbor) izboren, (ponos) ponosen, (porod) poroden, (opoj) opojen, (napor) naporen, (priroda) prirodan, (zamuda) zamuden, (ogaba) ogaben, (pohvala) pohvalen, (osnova) osnovan, (priredje, podredje) priredan, podredan, (domneva) domneven.

4. Tvorbe iz glagolskih spojenk z obrazilom — en: (dotikati) dotičen, (dosegati) dosežen (= dosegljiv), (dometi) doumen, (dozdevati se) dozdeven, (izbirati) izbirčen, (oprezati) oprezen, (obvezati se) obvezen.

5. Tvorbe iz glagolskih spojenk k obrazilom — iv: (dosegati) dosegljiv, (izvesti) izvedljiv, (zadirati se) zadirljiv, (prepirati se) prepirljiv, (ujedati) ujedljiv, (porogati se) porogljiv, (izbirati) izbirljiv, (zapeljati) zapeljiv, (opravljeni) opravljiv, (zbadati) zbadljiv, (priporočati) priporočljiv.

6. Tvorbe iz glagolskih spojenk z obrazilom —

alen in — ilen: (izpraševati) izpraševalen, (ponavljati) ponavljalen, (izbirati) izbiralen, (pripovedovati) pripovedovalen, (zapovedovati) zapovedovalen, (razdejeti) razdejalen, (izobraževati) izobraževalen, (določiti) določilen, (izobčiti) izobčilen.

7. Z obrazilom — av: domišljav, izjedav, izpodletav.

8. Z obrazilom — aven: izbiraven.

9. Spojenke iz predloga in zaimka z obrazilom — en: poseben, zaseben, naseben, oseben, medsebojen.

10. Spojenke iz predloga in prislova z obrazilom — nji, — šnji: dosedanji, dotedanji, predvčeranjji, dopoldanji, dotlejši, doklejši, predvčerajšnji, pojutrnji.

11.) Spojenke iz predloga in prislova z obrazilom — ski: predlanski, popoldanski, dopoldanski; z obrazilom — en: popolnočen, predpolnočen, poleten.

Pridevniki pod 10. in 11. izražajo časovne razmere ter povedo kakovost predmeta po njegovi časovnosti.

12. Pridevniki tvorijo spojenke le z nekaterimi neločljivimi predlogi: prastar; s predlogom pre —, ki izraža neko stopnjo kakovosti: prestar, premlad, prenov, predober, preslab, prehud, preubog, prebog, preprost (pomeni zelo prost, zato ne: priprost).

13. Spojenke iz predloga in pridevnika z obrazilom — en: postaren, poljuben, podroben, ponoven, razhuden, nadroben.

14. Deležniki ne morejo tvoriti spojenke s predlogom, če nimamo že odnosne glagolske spojenke. Zato je napačno: predstoječ, preduverjen, nadsklepčen, ker ni glagolov prestati, preduveriti, nadsklepčati. Namesto predstoječ porečemo spred stoječ, spredaj stoječ. Ne: predstoječi samoglasnik, ampak spred ali spredaj stoječi samoglasnik, ali: samoglasnik, ki stoji spred, spredaj; ne: predstoječe volitve, ampak bližajo se volitve; ne: predstoječa nevarnost, ampak grozeča nevarnost. — Namesto preduverjen homo govorili vnaprej uverjen (preduverjenost — vnaprejšnja ali naprejšnja uverenost). — Namesto nadsklepčen je pač sklepčen, ker več kot sklepčen ne more biti. Zborovanje je sklepčno, seja je sklepčna, če je prisotnih zadostno število članov; a če so prisotni vsi člani, je zborovanje tudi le sklepčno, ker več ne more biti. Če pa hočem povedati, da je mnogo članov prisotnih, tedaj porečem, da smo z veliko večino sklepčni (nadsklepčnost — sklepčnost, sklepčnost z veliko večino). — Namesto predidoč porečemo prejšnji, če pa pomeni res premikanje, porečemo spred ali spredaj idoči. Ne: To smo omenili v predidočem članku, v predidoči številki, v predidočem odstavku, ampak v prejšnjem članku, v prejšnji številki, v prejšnjem odstavku.

(Dalje.)

Treznostno gibanje. Akademsko treznostno društvo «Preporod» v Zagrebu je na svojem shodu sprejelo med drugimi tudi stedeče ukrepe: Prosvetno ministrstvo in druge šolske oblasti se naprosijo, da se v vse čitanke sprejmejo sestavki o škodljivosti alkohola in da se šolska mladina tudi drugače v šoli pouči o posledicah nezmernega uživanja opojnin; ustanove in druge ugodnosti naj se podeljujejo v prvi vrsti di-

jakom abstinencem; na učne moči višjih učnih zavodov se naslovi apel, da se vzdrže alkohola in dajo tako mladini dober zgled; policijske oblasti se pozovejo, da najstrožje zabranijo potikanje mladine po javnih lokalih v svrhu prodajanja cvetic i. dr., in brezpogojno prepovedo prodajanje alkoholnih pijač mladostnim osebam; vsa društva se nujno pozovejo, da pospešujejo abstinenco med mladino.

Tri skupine

(Vzgojni aforizmi.)

Prva: pisana kakor mavrica. Brodolomnik je v nji, ki se s trdom vzdržuje na vodi, nedvednež, ki skriva svojo nesposobnost za vsakokratni plašč, koristolovec, ki bi drugače ne prišel do plena. Vsak je iz drugega vzroka v nji, a nikdar ne boš zvedel pravega. So ljudje, katerih življenje je prežanje. Nепrestano prežijo, kakšen je čas in kakšne so prilike. Če je treba, plezajo po tvojem hrbtu, iz tvojega trpljenja izkujejo svoj dobiček. Vse jim je dobrodošlo: izdaten grižljaj in obglodana kost. Tukaj ti upogibajo hrbet do zemlje, tam ti kažejo nedosežno ošabnost. Vse okrog njih naj gre k vragu, da je le njim dobro. Zato kramarijo z vsem, kar koli jim prinese korist. Ob vsaki uri in ob vsakem času je posebno njih »prepričanje» na prodaj. Edina skrb, ki jih včasih teži, je ta, da ne bi zamudili prilike, kadar bi se bilo treba spet preleviti. V prelevljanju so namreč nedosežni, kakor so slepi za vse blatne madeže, ki jih nosijo na sebi.

Druga: v vsem nasprotna prvi. Trdi tilniki, ravna pot. Pripravljeni na vse, kar pride. Nič jih ne iznenadi, dobro vedo, da se z osebnostjo podlostjo razmere ne spremenijo. Pomilovaje gledajo one, ki izrabljajo njih lastno neupogljivost, ki pravzaprav le od nje žive. Vidijo prilike in razumejo, da jih hlapčevanje nekaterih samo utrjuje. Kakor je za prve gotovo, da

se osebno za vsako ceno vzdržujejo na površju ne da bi jim bila mar skupnost, tako je drugim jasno, da nihče ne ubeži usojenemu in da pride eden prej, drugi kasneje na vrsto. Poznajo le en izhod, ki bi veljal za vse: spremembo sistema.

Tretja skupina: vredna pomilovanja. Tu ni niti hlapcev, niti junakov. Neka sredina je to med dobrim in zlom, med lučjo in senco, med močjo in nemočjo. Zdaj jo veter nagiba na desno, zdaj na levo. Noč brez spanja, dan brez volje. Vsaka malenkost ji ruši ravnovesje. Kliče na pomoč, kadar ni nevarnosti, a če kaj preti, si ne zna pomagati. To ni mož in ni žena, je hermafrodit.

Žalibog, da ta skupina odloča in da nanjo spekulirajo. Ko bi se ta skupina predala samo srcu ali samo razumu, bi našla pot in ne bi oklevala. Tako pa niha med enim in drugim in je nehote zaveznik zlega, istočasno, ko hoče biti podpora močnih. Ta sredina odloča in je edino le s svojo omahljivostjo vzrok nepotrebnim žrtvam. Če bi bila količkaj odločnejša, bi se že davno zlomilo ob njej vsako strahovanje.

Pojdite že tretji, med prve in oddajte še zadnje, svojo samostojnost, da se končno prepričate, kako malo vam je to koristilo, kako vam niti agonije ne more podaljšati! Družabna vprašanja se namreč ne rešujejo s poedinci, temveč je zanje le ena, celotna rešitev mogoča. Kdor tega ne vidi, vara sam sebe in škoduje veliki stvari.

Feljton

Stano Kosovel:

Rapsod Stefan Žeromski

(Konec.)

«Predpomlad» je drugačna: monumentalen spomenik pisateljskega ustvarjanja Žeromskega. Roman je brez estetike in psihologije razredne borbe. Individualistična tradicija drži to delo pokonci. Težišče pisateljeve sile je položeno v dušo glavnega junaka. Tudi so združeni vsi elementi, ki imajo nalogo označiti kolektivno psihologijo.

V prvem delu romana se formira duša z genezo revolucionarne ideologije. Drugi del opisuje življenje v Varšavi, v tretjem delu srečamo junaka romana na poljski zemlji, kjer so pripeljali dogodki mladega moža v skupno fronto idejnih predstavnikov komunizma.

Začetek romana je v luki Baku. Oče Cezarja Baryke je prostovoljen emigrant iz Poljske. Živel je v Baku kot bogat uradnik. Ko je začela svetovna vojna, je moral na vojsko v činu rezervnega častnika. Sinu Cezarja je vzgojil dobro. Postlal mu je za življenje s tem, da mu je ostavil znatno imetje za slučaj smrti. Cezarjeva mati je inteligentna žena. Dokler je bil njen mož doma, je bila le njegova senca, zdaj pa mora postati osebnost.

Nastopi prva revolucija, sledi ji druga. Mladi Baryka, sin patricijske matere in pravnuk udeleženika revolucije l. 1831., postane uverjen pristaš boljševiške revolucije. Čim se raznesejo glasovi o prevratu, oklofuta ravnatelj gimnazije, potem pa izroči boljševikom vse blago, ki ga je oče skrnil za težke čase. Mimo njega gro

strašni film dogodkov: ubijanje, masakriranje, neštivilne plenitve... Vse to gleda na lastne oči. Mati mu v tem položaju skoraj umre v velikanski bedi in je užaljena v dno duše.

Krivice boljševiške uprave, pod katero trpi mati, pa odvrnejo Cezarja od oktobrske revolucije ter ga napeljejo k temu, da se vrne z očetom na Poljsko. Oče se je pravkar vrnil iz poljskih legij po sina.

Tako pride mladenič v Varšavo, kjer začne študirati medicino. Polagoma se seznanja s svojo domovino, ki je njegova prava domovina. V duši pa se mu poraja nezadovoljstvo. Zunanjice lice poljske države ga strašno razočara. Na Poljskem ni »steklenih hiš«, o katerih mu je pravil oče predno sta dospela v domovino. Povsod je doma beda, divjaštvo, suženjstvo. Nove vlade so prinesle s seboj velike nevolje: neuspeh agrarne reforme, trpljenje proletarijata, zatiranje narodnih manjšin, mučenje političnih ujetnikov in brutalnost redarskih oblasti. Vse mu temu se pridružuje še nizkotnost kmečkega življa in njegovega življenja.

Tako se zgodi, da prijadra Cezar v tabor idejnih predstaviteljev poljskega komunizma. Mladi mož obleče vojaško suknjo in kmalu ga vidimo na čelu komunističnih manifestantov pred vladno palačo Belvedere.

Cezar Baryka je čuden prehodni tip. Nahaja se na poti med patrijotizmom in komunizmom. Najprej je revolucionar, potem kontrarevolucionar. Žeromski grmi enkrat na sovjetsko Rusijo, potem pa na meščansko Poljsko.

«Predpomlad» ni popolna in zaključna beseda pisatelja o problemu, katerega se je lotil. Problem domovinske ljubezni in komunizma se je imel nadaljevati v drugem delu, ki pa ni prišel

na svetlo. Žeromski je zatisnil oči predno je izrekel svojo zadnjo besedo v tej zadevi.

Vendar je «Predpomlad» močno značilen roman in pove, kaj je hotel pisatelj izraziti. «Pri nas, v poljski družbi» — govori na nekem mestu — «je izginil ideal. Zavladalo je pomanjkanje načel, preostala je samo gniloba. V komunističnem taboru pa je ideal in bodočnost». Radi takih mest se je dvignil poljski nacionalistični tisk proti Žeromskemu kot en mož. Bil je nestrpen in ni hotel počakati, da bi pokazal pisatelj tudi svojo antitezo.

Osnovni ton Žeromskega spisov je globok lirizem. Radi njega so prištevali svojčas pisatelja k napol romantikom, dasi je v bistvu čistokrven realist.

Žeromski je velik pesnik prirode. Euritmija njegove dikcije mu daje mestoma značaj rapsoda. Lirski element se prepleta pri njem v epiko, naturalizem z impresionizmom. Kompozicija njegovih romanov ni baš posebno trdna. Kjer popusti, tvorijo prehode lirizmi.

Žeromski je izmed tistih pisateljev, ki trpe za milijone. Opeval je veličino in moč splošno človeške, posebej še poljske boli. Opisoval je fatalistično moč Arihmanovo, ki se maščuje nad trmoglavci, ki bi se radi odtegnili njegovim.

Slavoju Makaroviću

† 1. III. 1926.

«Tukaj je tvoja zadnja postaja, tukaj boš padel».

Tako se je dejalo pokojnemu Makaroviću, ko je bil minulo jesen nastopil svojo novo službeno mesto na Rižani.

Padel je res. Padel je, predno je prišla v Breg pomlad, deli smo ga v grob, predno je spet ozelenela zemlja, ki mu je dala poslednji dom.

Toda ni padel, ker so tako hoteli ljudje. Padel je nepremagljiv, ko mu je smrt naglo, sunkoma položila roko na oči. En sam vzklik — morda iz bolečine, ko se življenje zadnjč upre telesnemu uničenju, morda iz ogorčenja, ker je neznana sila zavratno segla v njegove dni — en sam vzklik, in legel je v zemljo bojevnika, čegar truplo je bilo vredno, da doživi lepših dni.

Redki so možje, kakršen je bil Makarović. Ogromna večina nas je, ki iščemo le sami sebe, ki kramarimo z načeli, ki prodajamo svoje boljše, svoje višje življenje za skledo leče, za varljiv trenutek miru in lene udobnosti. On ni videl sebe. Makarović je bil človek, ki ni mislil nase. Svet mu je bil preširok, da bi mu oko obviselo na lastni usodi; šel je preko sebe in meril širino z orlovskim očesom. Bil je izmed onih redkih, ki znajo vreči vsak trenutek od sebe vse, kar je drugim drago, mamljivo in čemur se ne odpovedo, pa če imajo zatajiti svoje bistvo. Makarović je videl širino zemlje in prevzet njene brezmejnosti bi žrtvoval breskrbno in radostno vsak trenutek svojo mladost, kakor da je življenje nezmatna rosna kaplja na jutranji travi. Ni razmišljal, v njem je živel nagon, da so nedosežne večje stvari kakor je nezmatno, brezpomembno življenje enega človeka. Bil je eden izmed onih redkih, ki so jim lahke največje, najtežje žrtve.

vplivom z zanikanjem. Nikoli se ni bal pogledati resnici v oči in imenovati stvari s pravim imenom. Mrzil je polovičarstvo, površnost, brez značajnost, pretirano kompromisarstvo. V svojih delih je bil na strani nepriznanih poedinčev, ki hodijo po novih, neizvoženih potih. Bil je skoz in skoz kritičen duh. Ljubezen do pravice ga je vodila v plast proletarijata, med delavce, v tvornice, delavnice, ateljeje in med učitelje v šoli. Pri srcu mu je bil svet muke, napora in trpljenja, toda obenem svet velikih ciljev, širokih vidikov, čistih idej ter — kar se razume samo ob sebi — redkih programov. V zadnjih tridesetih letih je bil eden izmed največjih in najizrazitejših poljskih kulturnih delavcev. S posebno ljubeznijo je opisoval dva proroka poljskega naroda, dva njegova manjšinska delavca in požrtvovalna mučenika — učitelja in duhovnika. Ko je varšavski književni tednik «Wiadomości Literackie» razpisal anketo, kateri Poljaki spadajo v literarno Akademijo, je prišlo 877 odgovorov. Štefan Žeromski je dobil 865 glasov. Poljski narod torej dobro ve, v katero kategorijo spada Štefan Žeromski in je to mesto označil tudi z državno nagrado v znesku petih tisočev zlatov, katere je prejel pisatelj lani, ko ga je v Stockholmu preskočil Reymont.

Vsa njegova, tako jadro strta mladost priča o tem. Tvegati je kot dijak, tvegati od pričetku velike vojne, tvegati na poti skozi Sibirijo na makedonsko bojišče, tvegati je, ko že ni bil več sam, ko je imel rodbino in do svojega zadnjega dne. Dve izberi sta bili pred njim: žrtvovati se ali doseči stvari, ki so blestele kakor sonce. Kar je iskal, je iskal nesebično, podoben otroku, ki mu niti prašek ni bil legel v čisto dušo. Ni dvoma: kdor je tak, je določen, da položi glavo na žrtvenik. Makarović bi bil padel med brezimnimi, med tistimi, ki nikdar ne pridejo v ospredje, ker ne iščejo ničesar zase in ki ne tehtajo cene svojega življenja. Padel bi bil kot prostak, kot bojevnika v svojem bistvu, ki zameta vse, kar bi moglo omadeževati lepoto samožrtvovanja, ako bi ga ne bila usoda otela smrti na bojišču. Radi srčne boleznij je moral nekaterekrat iz prvih vrst v ozadje, kjer ni bil izpostavljen tolikim naporom. Toda tudi srčna bolezen ni lomila njegove bojevniške volje do poslednjih trenutkov njegovega življenja.

Po vojni ni imel pokojnik mnogo mirnejšega življenja. Ni užil rodbinske sreče, vsa leta je bil ločen od svojih. Dokazal je, da je kremen. Prenesel je vse, neutrudljiv in agilen do skrajnosti. Delal je v šoli in izven šole, nihče ga ne bi ustavil. Odbornik učiteljskega društva je postal organizator samoizobraževalnega dela, bil je član pevskega zbora Zveze ter končno imenovan predsednikom Slov. učit. društva za Istro ter istočasno članom upravnega odbora Zveze. Neustrašeno je zavzel svoje mesto in v najtežjih razmerah šel svojo pot. Kjer se drugi niso izkazali, je rajnik z lahkoto, vzlic najtežjim oviram, dosegel uspehe in bi bilo njegovo delo blagoslovljeno, če bi ga mogel razviti v ono širino, kakor bi ga bil lahko, ker je v resnici šele vstopil v dobo zrelega ustvarjanja.

Ni ga več med nami, junaka. Trudno, od boja strto srce je našlo svoj pokoj v preksolnčju

Brega, ki ga bo še obsijala pomlad, a zanj nikdar več. Izpil je svojo čašo do dna, on, ki je bil vreden boljše usode, ker je bil zmožen tolikih žrtev za druge, kakor morda nihče izmed nas. Izgubili smo človeka, ki je imel že toliko pot za seboj, ki pa je v resnici še le stopal v življenje.

Prezgodaj si šel počivat, Slavoj, veliko prezgodaj! Zato žalujemo za teboj, za človekom in za drugim žalujemo!

† Lizika Rakovšček

Lizika Rakovšček, žena našega tovariša Josipa pri Sv. Luciji je umrla. Danes, 10. marca, smo jo izročili v naročje planinskega raja v romantično lepem pokopališču Sv. Mavra pri Sv. Luciji.

Blagopokojnica je bila iz Kobarida, ki je dal našemu stanu nešteto tovarišic in tovarišev. Tudi ona — znanka iz otroške dobe — si je izvolila stan trpinov in dovršila je učiteljišče v Gorici 1899. Službovala je par let v Cerknem, kjer je sklenila zakonsko zvezo z znancem, rojakom in tovarišem, z našim Jožetom.

V osemnajstletnem zakonu je vladala neskaljena ljubezen, dasi je blagopokojnica bolehala

vso to dobo, česar ne bi verjel nihče, ki ni poznal njiju družinskih podrobnosti, ker sklesano lep je bil njen rožnati obraz še takrat, ko sem jo pokropil z blagoslovljeno oljčno vejico miru.

Pogreb je dokazal priljubljenost te blage tovariševke žene in njenega potrtega moža — učitelja. Prihitelo je vse učiteljstvo iz didaktičnih okrožij Sv. Lucije, Tolmina in Cerknega z gg. šolskim nadzornikom in didakt. ravnatelji, poleg še nekaj Kanalcev. Kobaridcev ni bilo. Ob odprtem grobu so se poslovili od vzorne žene vsi spremljevalci, a z govorom domači g. župnik Abram in jaz, da sem izrekel tolažilo tovarišu rojaku, da sem izrekel zadnje slovo vzgledni rojakinji.

Bolezen je grenila Vajino življenje, ki je tudi brez boleznih samo trpljenje, a značaji se ljubijo tudi v boleznih, saj je trpljenje samo trda šola značajne zakonske ljubezni. Iskreno sožalje izreka vse učiteljstvo svojemu priljubljenemu tovarišu. In ti, naša rodna gorska gruda — naš ljubljenski planinski raj — ustvari rahel dom nepozabni blagopokojnici, ki te je ljubila z vso svojo plemenito dušo! Cvetje smo deli na Tvoj grob, in s solzami ga zalili, da cveti bodo vzklili!

Lojze Kotlarjev.

Razno

Zakon o sindakatih je bil sprejet v senatu s 166 proti 27 glasom. V debati je premier izjavil, da se državnim nameščencem ne dovoljuje sindikalna organizacija, (ker bi bilo absurdno, da se državni nastavljenec bore za izboljšanje svojega položaja proti državi). To velja tudi za učiteljstvo, ki po zakonu torej ne more biti v sindakatih. Doslej seveda nikak zakon ne brani učiteljstvu, da je včlanjeno v društvi, ki niso odvisna od sindikalnega zakona.

Potrebno naročilo. Did. ravnatelj okrožij Camposampiero in Piombino Dese je naročil začetkom letošnjega šolskega leta svojemu učiteljstvu, da naj se bori v šoli z vsemi sredstvi proti alkoholizmu.

A. N. I. F. v Vipavi 4. t. m. je bil v Vipavi sestanek okrož. učiteljstva radi »žitne bitke« in radi vpisa v A. N. I. F. Gospod Garassini je baje zbolel na influenci in ga ni bilo poleg. Zato ni bilo nikakega velikega govora in tudi ne nepotrebnega razburjanja. Od sedmih, ki so se vpisali v A. N. I. F., je bila le ena članica učiteljskega društva.

Višja pedagoška šola v Zagrebu. Višja pedagoška šola v Zagrebu je ustanovljena l. 1920. z namenom, da pripravi učiteljstvo za meščansko šolo, za event. srezne in oblastne nadzornike itd. V to šolo more priti učiteljstvo z dobro kvalifikacijo. Tvarina je razdeljena na pet grup. Izbereš si lahko po volji predmete, ki ti prihajajo **Prva grupa:** geografija, zgodovina, srbohrvaščina, slovenščina. — **Druga grupa:** zgodovina, materinski jezik, tuj jezik (francoščina ali italijanščina ali nemščina) — **Tretja grupa:** geografija, prirodopis, kemija. — **Četrta grupa:** fizika, kemija, matematika. — **Peta grupa:** risanje, opisna geometrija, matematika. — Poleg pa še spada obvezno za vse: Teoretična pedagogika, praktična pedagogika in eksperimentalna psihologija. Za historike: arheologija. Za risanje: modeliranje. — Neobvezno je: latinščina, angleščina,

(esperanto), higijena, šolska uprava, statistika. — Ob koncu letnega in zimskega semestra se polagajo **kolokviji.**

Po takozv. **absolutoriju** se dela potem iz specializiranih predmetov **diplomatski izpit.** — Šola traja **2 leti.**

Il Bene Sociale je mesečno glasilo italijanskega osrednjega odbora proti alkoholizmu. Slično je protialkoholnemu glasilu »Preporodu«. Izhaja 20. leto v Pallesstrina - Venezia. Letna naročnina znaša 5 L.

Novi zakon proti alkoholizmu in tobaku. Vlada je izdala nov zakon proti zlorabi alkohola in tobaka posebno med mladino.

Cl. 23. tega zakona prepoveduje dajati mladini v šolah, vzgajališčih in v vseh drugih zavodih alkoholne pijače, in sicer tudi vino. Prodajalcem je prepovedano prodajati mladini vsako alkoholno pijačo. V obratih, kjer se prodajajo alkoholne pijače na drobno, ne sme biti uslužben nihče, ki ni dovršil 18. leta; izjema je za gospodarjeve otroke.

Cl. 24 prepoveduje prodajati tobak v vsaki obliki mladini pod kaznijo 200 L in zaplembo prodanega tobaka. Mladini pod 15. letom je prepovedano kaditi v javnih prostorih pod kaznijo 5 L in zaplembo tobaka, ki ga ima pri sebi.

Tržaški krožek ima 20. in 21. t. m. pevsko vajo. V soboto zvečer se vadijo od 8.15 do 10.30: **Molitev pastirčkov, Mirjano in Z glasnim šumom s kora,** v nedeljo pa od 9. do 12.30: **Belokranjske svatovske** (1., 2. in 4.), **Pozimi iz šole in Lan.** Ta vaja ima posebno važnost radi nastopov na Velikon. pondeljek.

«NOVI ROD».

Nekateri še niso poravnali dolžne naročnine. V zadnjih tednih so se razposlale poštne položnice vsem, ki so naročeni na manj kot deset mesečnih izvodov.

Prosimo, da se čim prej uporabijo, ker je zastanke toliko težje plačevati, kolikor večji so. **Storite svoj dolžnost, ker sicer pomagate ubijati naš mladinski list!**